

УДК 611(092)(477.85) Ахтем.»1958/2014»
DOI: 10.24061/1727-0847.23.2.2024.34

В. С. Пикалюк, О. М. Слободян*

*Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк; *кафедра анатомії, клінічної анатомії та оперативної хірургії (зав. – проф. О. М. Слободян) закладу вищої освіти Буковинського державного медичного університету, м. Чернівці*

ПРОФЕСОР ЮРІЙ ТАНАСІЙОВИЧ АХТЕМІЙЧУК – КОЛЕГА ЗА ПРОФЕСІЄЮ І СВІВАВТОР УПРОДОВЖ ЖИТТЯ

*Професор Юрій АХТЕМІЙЧУК
(1958-2014)*

Народна мудрість стверджує, що три радості в житті має людина: життєву дорогу, зустрічі під час її подолання та результат від них. Найчастіше, якщо зустріч випадкова, то й результат непомітний, байдужий; якщо ж під час зустрічі пролетіла іскра, то в результаті ти отримаєш антиподів – друга або ж недоброзичливця (ворога). Перший буде вашою втіхою і опорою, а інший – стимулом до прогресу і вдосконалення. Треба визнати, що обидва результати позитивні. Тільки варто пам'ятати, що вороги будуть тримати вас у постійному тонусі, до них ніколи не потрібно повертатися спиною.

У 1980 р. пленарне засідання – відкриття I конгресу АГЕТ України у Вінниці – розпочалося з урочистого моменту – покладання квітів до пам'ятника М. І. Пирогова, чий мавзолей із тілом ученого розташований поруч із містом у рожевому маєтку хірурга-анатома. І почесне право здійснити цей ритуал від імені делегатів з'їзду випало

наймолодшим делегатам – аспірантам професорів В. М. Круцяка та В. Г. Ковешнікова Ю. Т. Ахтемійчуку і В. С. Пикалюку. Так відбулася наша перша випадкова зустріч, якій судилося перерости в щире взаємоповагу і приязнь, що супроводжували наше спілкування до останнього життєвого дня Юрія Танасовича.

У наших життєвих біографіях багато аналогічного, подібного, спільного. Несуттєва вікова різниця у чотири роки робила наше спілкування легким і співзвучним. Ми обоє народилися в селянських сім'ях, тому з дитинства розуміли та знали ціну хліба, успіху, результату – через працю, самовіддачу, що межує з самопожертвою. Саме так жили наші батьки, своїм прикладом готуючи нас до самостійної життєвої дороги.

У Чернівецький медичний інститут Юрій Ахтемійчук прийшов після медучилища, рано усвідомивши патогенетичну різницю в можливостях

медичної допомоги фельдшера і лікаря. А ще у студентські роки зробив для себе дуже важливе життєве відкриття – професійний лікар за роки своєї праці повертає здоров'я чи зберігає життя сотням або тисячам своїх пацієнтів, а відкриття вченого-медика чи біолога здатне допомогти відразу мільйонам. Саме тому по завершенню студентських років пішов в аспірантуру, поповнивши когорту учнів майбутньої ембріотографічної школи професора В. М. Круцяка, сповідуючи життєві принципи вчителя – розум виховують розумом, серце – серцем, а совість – совістю.

Навчання в аспірантурі, як і в студентські роки, успішно поєднував з трудовою діяльністю: ще студентом працював фельдшером швидкої допомоги та медбратом, а ставши аспірантом, був лікарем обласного штабу студентських будівельних загонів. Я ж працював головним лікарем штабу СБЗ західних областей. Так і перетнулися наші дороги знову на триденному семінарі керівників штабів СБЗ в Яремчі. То були три дні насиченого спілкування. Я тільки захистив дисертацію, а Юрій виходив на завершальний етап написання наукового дослідження і підготовки до захисту. Спільних тем для розмов було предостатньо – від вибору міста і спеціалізованої вченої ради для захисту дисертації – обговорення підводних каменів, які чекають дисертанта у спілкуванні з опонентами чи під час формальної процедури офіційного захисту дисертації. Що єднало нас – щире захоплення професійністю, порядністю, людськими чеснотами наших учителів – істинних Професорів. І ми дякували долі за такий щедрий дарунок – мати Вчителя, і вірили, що всім своїм подальшим життям ми виправдаємо їхню довіру й надію.

Усі наступні роки та кроки нашого професійного педагогічного становлення і змужніння були ідентичними. Як старший за віком, я випереджав Юрія Танасійовича на півроку, але етапи одні й ті ж – асистент кафедри анатомії, кандидат наук, доцент, доктор наук, професор, завкафедри, декан, проректор... І на кожному з цих етапів ми щедро ділились досвідом, раділи успіхам та досягненням, щиро співчували набитим гулям і синцям.

Новим поштовхом для інтенсивного спілкування стало заснування Юрієм Танасійовичем наукового фахового видання «Клінічна анатомія та оперативна хірургія», яке торує життєву дорогу. Я був запрошений до співпраці у складі редакційної ради журналу. Відтоді став автором публікацій і рецензентом окремих статей, поданих для публікування на шпальтах журналу. Був присутній під час розмови, коли Ю. Т. Ахтемійчук у далекому 2002 році обговорював з майбутніми членами ре-

дакційної колегії концепцію журналу, його рубрики і тематику. Він повинен був заповнити існуючу тоді нішу у науковій співпраці фундаментальних морфологів і клініцистів, надавши можливість першим і другим винести на обговорення результати своїх власних досліджень, методики та методів спостережень, навчально-педагогічні спостереження, фундаментальні наукові огляди, дискусійні роздуми. Юрій Танасійович був вимогливим і строгим рецензентом представлених статей для публікацій. Вони повинні були бути оригінальними та пріоритетними за суттю, аргументованими щодо достовірності отриманих результатів статистичними викладками, не терпів поверховості і недбалості в дизайні дослідження і поданих висновках, вимагав точних, простих і зрозумілих формулювань, відсікав наукоподібність та академічну недоброчесність. Професор Юрій Танасійович Ахтемійчук відреагував і випустив у науковий обіг 40 номерів журналу «Клінічна анатомія і оперативна хірургія». Це більше 1000 наукових статей фундаментального, експериментально-моделюючого та клінічного напрямів медичних знань. А ще завдяки цьому науковому виданню в повсякденний науково-педагогічний досвід вузівського викладання та в практичну діяльність медичних працівників вперто, послідовно і методично впроваджувалася українська термінологія, плекалися засади сучасної наукової української літературної мови. Ми обидва не були заклятими русофобами, але, як українофіли, намагалися торувати дорогу українській мові в освітній та науковий процеси, побутове спілкування.

Юрій Танасійович підкреслював, що в житті він має два повноцінних крила й одночасно дві ноги, які дозволяють йому пірнати просторами піднебесся мрій та бажань і твердо крокувати по землі буття – то науковий пошук і педагогічна діяльність. Володіючи енциклопедичними знаннями в професійній сфері морфології, він був обізнаним та чудово орієнтувався в багатогалузевому мистецькому житті, викликав повагу і захоплення як блискучий україномовний лектор, співрозмовник, доповідач, дискусант. Лекції професора Ю. Т. Ахтемійчука були взірцем методичної довершеності, мовно-стилістичної досконалості, емоційно-інтелектуальної насиченості, поєднуючи глибину змісту, ерудованість із доступністю засвоєння інформації аудиторією. Вони відклалися в пам'яті не одного студентського покоління Буковинського медичного університету.

Усебічна ерудованість, широкий кругозір та непересічні організаторські задатки в поєднанні з глибинними людськими чеснотами дозволили

Професору-Науковцю-Педагогу за порівняно недовгу наукову дорогу написати зі своїми численними учнями власну сторінку в багато авторських і багаторічних монографічних дослідженнях морфологів Буковини з вивчення проблем вікової, статеві онтогенетичної ембріотопографії, ставши також основоположником вчення про перинатальну анатомію людини. Він зростив три доктори та 15 кандидатів наук, опублікував більше 400 наукових праць, серед яких 30 патентів та авторських свідоцтв, 16 підручників і посібників, 10 монографій, більше 250 статей. Його ім'я в одному ряду золоті когорти Буковинських морфологів поряд з професорами В. М. Круцяком та В. А. Малішевською.

Життя, як і доля, дуже примхливі й суб'єктивні. Намагання знайти якусь логіку чи закономірність в перебігу подій – річ безперспективна, більше того – марна. На небеса першими йдуть найкращі, хоча рано чи пізно там опиняються всі. От тільки чому талановитим, щедрим на добро, усмішку, дружбу крила підрізають першим?! 27 травня 2014 року, на 56-му році життя, зупинилось серце Юрія Танасійовича. Останні три роки

життя Юрія – то постійна жорстока боротьба з недугою, системним захворюванням, що не має патогенетичного лікування. Гасили симптоми, знімали біль, дарували можливість писати, рухатись, спілкуватись. Він щодня, практично без вихідних, починав свій день у робочому кабінеті завкафедри. Поспішав, намагаючись зробити якомога більше, наздогнати час, що втікав. А ще робив записи у своєму щоденнику: «Опинившись перед дверима, які відокремлюють швидкоплинне земне буття від безмежної Божественної вічності, замислився над сутністю життя: як жив і як треба жити, у що вірив і у що треба вірити, як працював і як треба працювати... Я зробив те, що міг зробити, і не зробив те, що не міг би зробити»...

2014 рік – то рік окупації московитами Криму, де я працював. Я не зміг приїхати на чин похорону, щоб попрощатись. Але через 40 днів я стояв біля могили Друга і Побратима, віддаючи останню шану його душі, що відлітала у вічність, розуміючи, що роки, які судилося прожити без його фізичної присутності, повинні бути гідними його імені, дружби, честі... Інакше ти нічого не вартий, і ім'я твоє – ніхто.

Відомості про авторів:

Пикалюк Василь Степанович – доктор медичних наук, професор, професор кафедри анатомії людини Волинського національного університету імені Лесі Українки, м. Луцьк;

Слободян Олександр Миколайович – доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри анатомії, клінічної анатомії та оперативної хірургії Буковинського державного медичного університету, м. Чернівці.

Information about the authors:

Pykalyuk Vasyl S. – Doctor of Medical Sciences, Professor, Professor of the Department of Human Anatomy of Lesya Ukrainka Volyn National University, Lutsk;

Slobodian Oleksandr M. – Doctor of Medical Sciences, Professor, Chief of the Department of Anatomy, Clinical Anatomy and Operative Surgery of the Bukovinian State Medical University, Chernivtsi City.

Надійшла 11.03.2024 р.